

paa Grundlovsdagen og Valgdagen og dels med Hensyn til offentlige Forslytninger. De tre Paragraffer, der angik disse Punkter, bleve stemte ud heroppe, og Lovforslaget blev indskrænket til det Omraade og de Anliggender, som ogsaa det nu foreliggende Lovforslag indeholder. Der er i det nu foreliggende Forslag fuldstændig Overensstemmelse med det da vedtagne for de 5 Paragraffers Vedkommende, nemlig §§ 1, 2, 4, 5 og 6, og der er kun i § 3 gjort en Forandring. I § 3, som i det da foreliggende Forslag stredes Folketingets Initiativ, handles der jo om Frihed paa Folketings Helligdage for Arbejdere i Fabrikker eller paa saadanne Værksteder og Arbejdssteder, hvor Arbejdet udføres paa fabrikmæssig Maade. Der sigtes derved til et Punkt, hvorefter der blev fuld Klarhed under Forhandlingerne fra alle Sider, nemlig til de Fabrikker og fabrikmæssige drevne Arbejdssteder, der høre under Fabriksinspektørerne. Det var imidlertid navnlig de Undtagelser, der maatte gælde fra en saadan Regel, hvorefter der blev forhandlet i det da nedsatte Udvalg, og hvis Formulering er bleven noget fyldigere i det foreliggende Forslag. Saa vidt jeg ser, er den Formulering, der foreligger, rigtig efter den Tanke, Udvalget havde, saaledes at Undtagelserne nu ere bestemte paa en saa fuldstændig Maade, at det ikke synes, at noget Tilfælde, som virkelig bør være Undtagelse fra Reglen, ikke vil kunne undtages fra denne. Jeg stønner derfor ikke rettere, end at Paragraffen i denne Skikkelse egnede sig fuldstændig til Vedtagelse. Den er ganske i Overensstemmelse med den Tanke, som Landstinget tidligere har givet sin Tilslutning. — Jeg kan derfor uden at komme nærmere ind paa Sagen, da det i Bitteligheden kun er en Forskættelse af, hvad vi for ikke længe siden have behandlet, anbefale Lovforslaget til videre Behandling og Vedtagelse.

Th. Nielsen: Ja, denne Sag har jo nu staaet paa Dagsordenen i mange Aar, siden 1886, og jeg vil ikke paastaa, at en Sag vinder ved at staa saa længe paa Dagsordenen og ved at saa en saa lang Historie, som denne Sag har faaet. Det kan jo slet ikke undgaa, at Befolkningen, der gerne skulde følge med de Sager, som vi forhandle herinde, taber Interessen for en Sag, naar den staaer saa længe paa Dagsordenen, og tror, at der ikke kommer noget ud deraf, undertiden jo med fuld Ret. Befolkningen er heller ikke bleven stuftet, om jeg saa maa sige, i denne Tro, eller rettere: den har faaet den altfor vel bekræftet. Naar altsaa Tilstanden er saaledes i Befolkningen,

at man ikke mere interesserer sig for den Sag, følger ogsaa dermed med Nødvendighed, at man ikke paa Rigsdagen kan forhandle den med den Frihed og med den Interesse, hvormed en Sag maa og bør forhandles, naar der ellers skal komme et Udbytte ud af Forhandlingerne. Man maa derfor haabe, at den Sædvane, som har indsejnet sig her i en Række af Aar, at Sager staa paa Dagsordenen Aar efter Aar, maa forsvinde, og at man hurtigere maa komme til et Resultat om dem. Naar en Sag ikke kan bringes ud af Dagsordenen ved at vedtages, er det maaste bedre, at den hviler, end at den stadig kommer igen. Det mener jeg dog ikke gælder denne Sag, thi jeg haaber ogsaa, ligesom den ærede Ordfører fra i Fjor, det 10de kongevalgte Medlem (Göös), at man i Aar skal kunne komme til et Resultat i denne Sag. I Fjor kom jo Sagen paa et saa sent Stadium herop, at den egentlig ikke fik nogen indgaaende første Behandling — jeg vil nu slet ikke tale om anden Behandling, hvor der af Hensyn til Tiden næsten ikke blev talt et eneste Ord. Denne Sag kan vel derfor for dette Tings Vedkommende ingenlunde siges at være fuldt behandlet til Ende; den vendte jo, som bekendt, ikke tilbage hertil fra Folketinget. — Selve Sagen har jo, som sagt, været paa Dagsordenen siden 1886. Selve Hovedloven eller den til Grund liggende Lov, til hvilken dette er et Tillæg, er Loven af 7de April 1876, men denne grunder sig i alt væsentlig paa Loven af 1845. Loven af 1845 siger selv, at dens Formaal er at opretholde den offentlige Gudstjeneste, og alle dens Paragraffer henviser mere eller mindre til den offentlige Gudstjeneste. Selv naar det siger til Haandværkere og Fabrikanter, at de maa ikke fordrø Arbejde af deres undergivne, er det, for at disse kunne deltage i den offentlige Gudstjeneste. Ikke desto mindre var Loven af 1845 et bethdeligt liberalt Fremstridt fra det, der da bestod, idet der da var Trang til offentlig Gudstjeneste. Loven af 1845 siger udtrykkelig, at den ikke vil tvinge, men kun opfordre til at deltage i den offentlige Gudstjeneste, og opfordrer udtrykkelig alle Undersaatter, navnlig alle Husbonde, til ikke at lægge de paagældende nogen Hindring i Vejen, men give dem den dertil nødvendige Hviledag. — I 1876, da man reviderede Loven, var det ikke væsentlig den offentlige Gudstjeneste, man havde for Øje, men som bekendt nærmest politiske Grunde. Nogle Politimestre forbyde offentlige Forsamlinger om Søndagen, hvilket nogle troede stod i Strid med Grundlovens § 88. Sagen